

NEMERE.

Politikai, közigazgatási és társadalmi lap.

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer, kedden és pénteken.
Ára:
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Halp iacoz 97. szám,
 Kiadó-hivatal ugyanott.

Hirdetési díj:
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr.
 1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr. — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. —
 Nagyobb hirdetéseknek alku szerint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségénél.

Felhívás a magyar írókhoz.

Magyarhon leghűbb fiai közt, a dicső székely nemzetben két nagy eszme lett villámgyorsan korszerűvé, két eszme, mely jogosan igényli az általános pártolást, méltán megérdemli egy nemzet lelkesülését. Mindkettő szülője a kegyelet lévén, az egyik feladatául tűzte az ősök dicsőfényét a feledékenységgel homályából a történelem napvilágára hozni, nagy elődök emlékének felelevenítése által az utódokat követésre lelkesíteni, vezérszavakkal adván a jövőnek tengerén rényét a multnak. A másik pedig hivatásul vallja őrangyala lenni az elhagyott gyermeknek, letörölni a szülőtlenné könyeit, megtartani a hazának és emberiségnek a hon gyámoltalan kisdedeit. Ott lelkes férfiak nemzeti kegyelettel törekuszenek hirneves ősök elmúlt dicsőségét megőrizni, itt kivált buzgó hölgyek emberbaráti könyörülettel gondoskodnak névtelen árvák jövő boldogságáról.

Értem a székely nemzeti történet megírását és a székely árvaházak alapítását.

Az általános lelkesedés, az egyetemes pártolás és áldozatkészség, melyet e két ügy különösen a székelyföldön keltett, világosan tanuskodik fontosságuk, nép- és korszerűségükről. Minden rangú és rendű honfi sietett buzgón közreműködni tehetsége és körülményei szerint; s ha vannak is, a kik eddig késnek, de elmaradni egy sem fog azok közül, kik lelkesülni tudnak minden szép, jó és nemesért.

Különösen a Kézdi-Vásárhelyt felállítandó háromszéki leányárvaház körüli buzgóságot és érdeklődést volt alkalmunk tapasztalni, mely nemes ügyben báró Szentkereszty Stephanie

ő méltósága teremtő, iránytadó és lelkesítő előnökte alatt Háromszék derék hölgyei valóban ritka fáradhatlan buzgóságot fejtettek ki, melynek áldásos eredménye lőn, hogy jövő hó elején a háromszéki leányárvaház Kézdi-Vásárhelyt meg fog nyitítani.

A vidéki hírlapok kötelessége, minden tehetséget és befolyást, a sajtó egész hatalmát felhasználva korszerű nemes eszméket, hazafias törekvéseket a képviselt vidékeken népszerűkeltetni, érvényesíteni és terjeszteni. Alólírt, mint az érdekelte vidék közlönye — a „Nemere“-nek szerkesztője hivatva érzem magam, irodalmi uton közreműködni az említett magas szűz cél valószínűsítésére. —

Felbátorítva azon siker által, melyet a kolozsvári és maros-vásárhelyi leányárvaházak javára szerkesztett „Részvét-album“ eredményezett, elhatároztam egy hasonló albumnak a kézdi-vásárhelyi árvaház javára szerkesztése és kiadása által ez ügy iránt érdeklődő magyar íróknak alkalmat nyújtani arra, hogy elmeszüléményeik felajánlása által e nemes célra közreműködjenek.

Tisztelettel kérem tehát magyar íróársaimat, sziveskedjenek becses műveiket — költemények, beszédek, tanulmányok sat. — evégre hozzám minél hamarabb beküldve rendelkezésemre bocsátani.

Az album előfizetés útján jelenik meg „Polák & Herrmann“ cégű saját nyomdánkban s kiállításra nézve üzletünk ajánló mesterműve lesz.

Az album összes jövedelme — leszámítva azon költségeket, melyekbe a mű saját üzletünknek kerül — a Kézdi-Vásárhelyt jövő hó ele-

jén megnyitandó háromszéki leányárvaházra lesz ajánlva.

Brassó, 1873. szept. havában.

Herrmann Antal,
 a „Nemere“ szerkesztője.

A pályát választó székely tanuló ifjúsághoz.

Mióta székelyföldünk — úgy a hogy — vasuti összeköttetésbe lépett a világgal, fiai rég meghazudtolták azon balvéleményt, hogy mi csak pap és prociator nemzet volnánk.

Tömegesen látjuk tudományoszomjos székely fiainkat csekély módjokhoz képest más, például technikai pályákra is lépni, s ott is — dicsérettel legyen mondva — meg tudják mutatni, hogy a székely megállja a sarat! Van arra is képessége, hajlama, csak adassék alkalom ezt bizonyíthatni.

Nem mulaszthatjuk azonban több okoknál fogva az őstermelő bányászati és erdészeti szak iránt is a tisztességes jövőt biztosító tudományos pályára szándékozó székely fiak figyelmét felhívni. —

Mindenekelőtt ugyanis székelyföldünk honunkban, hol e szakismeretek gyakorlati érvényesítésére legnagyobb szükség van. Ott a legfeltáratlanabb vagy legkezdetlegetesebb állapotban a bányászat és erdőgazdálkodás kincseit pedig ki van leginkább utalva körülményeink fogva e kincsek értékesítésére, hogyha nem éppen a székely, ki már-már a napi kenyeret is alig tudja kicsikarni a túlnépesedés miatt — hagyományos mezőgazdasága által elcsigázott parányi földjétől?

TÁRCZA.

A vágvidéki székely telep feloszlása.

(Folytatás.)

Azonban trencsényi Csák Máté (Matheus) 1296-ban nádori méltóságra jutván, nem sokára megtagadta az engedelmességet III. Endre királytól és a vágvidéki székely telepet is bevoná Mátyus-föld határába; azonban megerősíté a székelyek személyes nemesi jogait, mit mint nádor könnyen eszközölhetett; kedvezett is nekik, hogy bennök hű vitézeket nyerjen tervei kivitelére. Így azután, midőn Csák Máté 1321-ben meghalt, a vágvidéki székelyek már régi nemes-embereknek tekintettek még IV. Béla szabadságlevele alapján s. Venczel és Ottó királyok nem sokat törődtek a székely és nemesi jog közti különbséggel; Róbert Károly pedig, miután az egész hadügynek új szervezetet adott, és a nemességet inkább szaporította mint fogyasztá, örömezt elismerte a vágvidéki székelyeket valóságos magyar nemesekül.

Trencsényi Csák Máté halála után (1321) már nem találunk a vágvidéki területen székelyeket, hanem helyökben csak nemes-embereket általános jogi értelemben.

Most még azon kérdés merül fel, mely területet foglalta magában a vágvidéki székely telep?

Az 1258-iki okmány szerint Boleráz falutól nyugatra már székelyek laktak; az 1263 körül kiadott okmány pedig ezen telepet vágvidékinek nevezi (Siculi de Wagh); tehát a székely telep egy része érintette

⁸⁾ Székely oklevél 13. lapján, XI. sz. a.

⁹⁾ Székely oklevél 13. lapján, XIII. sz. a.

a Vág folyót. Ha most meggondoljuk azt, hogy a Morva folyó közelében Székely neve falu is volt, mely most tótosan Szikula nevet visel, ha tekintetbe vesszük, hogy szintén a Morva folyó mellett vannak székelyesen hangzó helységek, mint Magyarfalva, Jakabfalva: el kell fogadnunk azon nézetet, hogy a vágvidéki székely telep nyugatról keletre a Morva folyótól a Vág folyóig terjedt. De meddig terjedt e telep északi és déli irányban? Ezt is megfejtethetjük megközelítőleg egy megbízható családi hagyományból.

A Trencsény megyéből Komárom és Székes-Fehér megyébe leszármazott Szombathy családnál nemzedékről nemzedékre átment családi hagyomány szerint:

A trencsénymegyei Szombathi család az erdélyi Székelyföldnek Szombat földéről származott át Magyarországra, és Trencsény megyében megtelepedvén, még IV. Béla királytól nyerte a nemességet. ¹⁰⁾

Ezen családi hagyomány a történelem adataival mindenben összevág, és így nincs ok valódiságán kételkedni, mely következő bizonyítékok által is támogatottik.

A csiki krónika világosan említi, hogy Ruha rovóban leánya eljegyeztetett Bors fiának, Szombathelyalji rovóbjának. ¹¹⁾ Tehát létezett a Székelyföldön Szombat földje, melynek táborozási és gyűlésezési helye Szombathelynek neveztetett, midőn a székelyek

¹⁰⁾ Szabó Károly is ezen nézetben van, azon különbséggel, hogy a területet a Morva folyótól Boleváz faluig tartja (nem a Vág folyóig). Székely oklevél 13. lapján három jegyzetben.

¹¹⁾ „Ejus (Ruhae) filia desponsata filio Bours ravonbano terra Szombathelyalji.“ Székely n. constit. 271. l.

még sátorokban és nem házakban laktak, s a föld egy kisebb rovóban alatt áll; külön kis rovóban alatt állt a Szombathelyalji földje, melynek kis rovóbjának Bors fia volt. ¹²⁾ De Szombati család is létezett a Székelyföldön, még pedig a mostani Udvarhelyszék területén. Ezen Szombati család már sok tagból állhatott a csiki krónika első írásakor, mert ez többes számban említi így: Comkattak — Szombatiak. A leíró a görög betűket magyar betűknek nézvé, azokat így másolta le; de könnyű a másolat hibáját fölismerni, miután a görög írásban a C = Sz, a b hasonlít a magyar k-hoz, a görög ti pedig írásban majdnem egyenlő a kettőzött görög tt-vel: tehát e három betűt helyesen olvasva, tisztán „Szombatiak“ olvasandó. Hogy a tulajdonnevek többnyire görög jegyű iratokból másoltattak le, a csiki krónika maga is bevallja. ¹³⁾

Ezek után nincs ok azon kételkedni, hogy a Székelyföldről Trencsény megyébe átszármazott Szombathyak a székelyföldi Szombat földén lakott Szombatiaktól eredtek, és a vágvidéki székely telep tagjai közt jutottak Magyarországra, mint ezt családi hagyományuk tartja. ¹⁴⁾

¹²⁾ A csiki krónikán kívül III. Endrének 1291-ben történt erdélyi útja alkalmával kiadott egyik okmánya szintén említi székely Szombathelyt, melynek birtokába Ugrin (talán Ugron) visszahelyeztetett. L. Horváth Mihály Magyarország történelme II. kiad. 475. lap.

¹³⁾ A latin szöveg idézetett már: a 7) jegyzetben. A csiki krónika más helyén (263. lapon) ez áll „Hic plures enumerantur literis graecis inserti.“

¹⁴⁾ E becses és érdekes történelmi tanulmány szerzője Dr. Szombathy Ignác ur, külön íjzetben adván ki „A vágvidéki székely telep“ monografiáját, helyesnek látjuk e mű kiadását lapunkban beszűntetni.

Tisztelt szerkesztő ur!

Öszinte örömmel üdvözölve becses lapjának újabbredését s tiszta szivemből kívánva annak tartós és hova-tovább nagyobb terjedelemben fennmaradását, sietek benne egy kis tért elfoglalva, oly úgyról írni, mely háromszéki derék nőinket jelenleg a legelőnkben foglalkoztatja.

Ez a háromszéki leányárvaház.

Még nincs 1 éve, hogy megpendült s már 12000—13000 forintja, tehát oly tökéje, a minőt vidékünkön soha semmiféle szin alatt és czélra nem gyűjtöttek, ezenkívül laktelekkel bir, s a benne elhelyezendő legelső 10 árvának első évi ruhája, butora s élelme biztosítva van.

S mindez kinek köszönhető? Bámulva látja az ember, hogy minő távol helyekről, minő tekintélyes egyénektől tételnek adományok ezen valóban félreeső helyeni intézet javára, s méltó csodálkozással láthatni, hogy derék nőink, kik eddig megelégteltek házuk vezetésével foglalkozni, most egész más kerékvágásba zökkenve igyekeznek és buzgón lelkesedve munkálnak közösen egy intézetet létesíteni. Azonban, a ki közelebbi napokban K.-Vásárhelyt volt, sok tekintetben képes megérteni mindezeknek okát.

Báró Szentkereszty Stephánie ő nagysága a k.-vásárhelyi választmány elnöke — mint lapokban is közzé volt téve, folyó hó 7—11-ig napjaira egy tárlatot s ezzel egybekötött bazart rendezett. A megnyitás ünnepélyvel s 7-én este rendezett hangversenyyel történt, melyben Szentkereszty Stephánie és Irén bárónő ő nagyságának, a k.-vásárhelyi férfi- és vegyes dalárda vettek részt és a mely 220 ft. o. é. tiszta jövedelmet hozott, a tárlat napjain rendezett bazar pedig oly csodás látványt nyújtott az abban sürgő, forgó urnők és helyekkel, hogy nem csak a város, hanem az egész vidéket felzavarta és oly eleven mozgást okozott, a minőre itt nem emlékezhetni, jutalmul hozva a hangverseny bevételeivel 1000 o. ért. forintnál többet. Igen, de ott volt a lelkes elnök báró Szentkereszty Stephánie ő nagysága, ő intézkedett és fáradozott mindenben bámulatra méltó erélyvel, ügyesség és gyorsasággal, nem pihenve éjjel-nappal pillanatig sem. Ő volt, ki a megközelíthetőnek sem vélt legfelsőbb helyeket felkeresve császár és királyné ő felségétől, Clotilde főhercegnő ő fenségétől, miniszterek, püspökök és más legtekintélyesebb egyénektől adományokat szerzett s eszközölte, hogy az árvaház már folyó év október 4-én vagy legkésőbb 11-én megnyíljon.

Igyekezett is az őt tisztelve szerető választmány és nép elismerését s tiszteletét iránta külsőleg is kifejezni, mert mindenütt, mindig szeretettel rajongva körül, 11-én este fátylaszenével tisztelta meg, kifejezve elismerésüket eddigi buzgólkodásáért s boldog hosszú életet kívánva közjóra törekvő nemes czéljai elérhetésére.

Továbbá pedig az állami közvagyon legtekintélyesebb és értékesebb részét a bányá és erdőbirtok tévén — országos, politikai és közgazdasági szempontból is igen óhajtandó, hogy az azok kezelését eszközölő állam-hivatalnoki osztály minél tisztább hazafias szellemű közegekkel legyen saturálva.

Erre pedig ki lenne alkalmasabb, mint a székely sarjadék?

Végül pedig — tekintve az általánosan ismert mostoha anyagi helyzetét a székely tanuló ifjúságnak — alig van pálya e tekintetben is reá nézve ajánlatosb, mint a bányászati avagy erdészeti.

Tandíjt ugyanis a selmeczi m. kir. bányász és erdész akademián egyáltalában nem kell fizetni; s e mellett az életmód, — ha csak az ördögnek valamiképp ellent tudunk állni — oly egyszerű, mint sehol felsőbb szakintézeteinken. 300—400 ft. tisztességes szerény kijövése évenként épen elegendő; és hozzá fél-fél évi szorgalommal párosult kitartás a kitünően tanuló szegény sorsuaknak 300 frtos évi állami ösztöndíjt biztosít az egész 3, illetőleg 4 évi tanfolyamra, miután ilyen évenként átlagosan 7—8 van üresedésben mind két szakintézetben. (Ebben azonban egyelőre nem kell erősen bizakodni, miután köztudomásu dolog, hogy az ily kegyadományok tekintett állami ösztöndíjak kiosztása körül érdem mellett a protector kezének is jól kell ám működni és gyakran nem is almodott szomorú valók szoktak a coulissák mögötti machinatiokból kisülni; hanem azért mégis „megjön a munka jutalma egykor, hogy ha erénynyel páruulva járt!”

Az e pályára szándékozók különben egyszerű levél útján való kérésre az akadémiai titkárságtól bármikor kaphatnak akadémiai rendszabályokat, miből bővebb felvilágosodást is szerezhetnek az egész dolog iránt.

Kézdv

V i d é k.

Déva, 1873. szept. 13.

Tisztelt szerkesztő ur!

Azt tartja egy közmondásunk, hogy a kinek alapítvánnyal támadott halott-hire, az hosszú életű lesz.

Óhajtom, hogy az újból életre támadott „Nemeré” n is valósuljon e jóslat, de csak azon feltétel

alatt, ha ezután is hű hazafiasággal és józan magyar szellemmel teszi magát méltóvá a hosszú életre.

Mint a szerencse-mondók rendszeren, én is megkérem a jutalmat azonnal a következőkben.

Négy évig voltam hivatalos összeköttetésben Felső-Fehérmegye, Brassóvidék és Fogarásvidék iskola-tanácsaival, ugyanazon törvényhatóságok közigazgatási hivatalaival, a kerületeinken lévő iskolai közegekkel és tanítói testületekkel. Hivatalos állással tiszteltek meg részükéről a brassói magyar társalgó, az iparos egylet és az ev. ref. egyház is.

Váratlanul jött hivatalos eltávolozásom alkalmával el kellett volna búcsúznom mindenektől, mert rám nézve erőssé és kedvessé vált volt már a kapocs, mely mindezekkel összefűzött.

S el kellett volna búcsúznom azon számos egysektől, a kiknek előzékeny szives barátsága feleldelenné és örökre becses emlékemmé tette rám nézve négy évi ottani életemet.

Mivel ezt, váratlanul jött eltávolozásom miatt, személyesen meg nem tehettem, engedje szerkesztő ur itt lapjában mondani el búcsúmat s azon szívből jövő kívánatot, hogy Isten virágoztassa azon szép vidékek jótékony közintézeteit s áldja meg óhajtott sikerrel lakóik minden hazafias törekvését?

Önök hű hazafitársa Réthi Lajos.

Uzon, 1873. 12. szept. 12.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mint midőn rég nem látott kedves emberünket viszont látjuk és megjöttén örömlenkedni fejezzük ki, épen úgy hatott reám is örömdetesesen a „Nemeré” 2 hónapi szünetelés utáni újra megjelenése. A „Nemeré”-ben egy jó barátja tért megint haza a székelyföldre, egy bizalmas meghittje e vidéknek, egy szószólója minden fajú és rendű honpolgár igazságos ügyének, egy szerény munkása a honfiak testvérsülésének.

Háromszékek a Nemeré életkérdés, mert tapasztalatszerűen, mely télen nem fű a fanyar Nemeré, azon évben rozslu terem, rozslu ereszt nálunk a gabona. Fanyar éles a Nemeré fuvataga, de megtisztítja légkörünket s egészségessé termékenyítővé teszi azt.

A mult télen gyengén s ritkán fújt, gyengébb is a termésünk az idén minden tekintetben.

Az Ön „Nemeré”-je is sokszor csipősen fújt; csipősségét leginkább érezték a köztünk lévő társadalmi és politikai erességek s azok képviselei, a tisztult mégis sok tekintetben légkörünk a köztgy javára; s minden esetre sokat tett a nézetek tisztázására és a helyzet felderítésére. Ki a teljes vaknak bármilyen csekély látképességet szerez, az annak bizonyosan nagy jót tett. Azért hadd fűjön csak a „Nemeré” s folytassa légkör tisztító munkáját, hogy lehessen jövőre több áldásunk, mint az idén volt.

Fogadja t. szerkesztő ur legőszintébb becsülésem kifejezését, s engedje, hogy én is fujdogáljak néha „Nemeré”-jével. Halmi.

A bécsi nemzetközi mű- és ipar-kiállítás.

Saját közkiállításai tudósítónktól.

(Folytatás.)

Mint jellemző epizódust, következő eseményt említ meg: kiállításunk megnyitása előtt azon idegenek, kik a japánusi bódé mellett elhaladtak, ezekről honi tárgyakat, mint például bambusvesszőt, fadarabokat kaptak ajándékba, később, a kiállítás megnyitása után, ez értéktelen cikkek csakis pénzért valóban kaphatók, a legyezők pedig 30—40 krral százalékkal keletkeztek; a japánusok valódi bécsi természettel „steigerolni” kezdenek, — ma egyszerű legyezőnek ára 1 ft. 50 kr.

Igy igyekeznék japán fiai a nyugat civilizációját elsajátítani.

A japáni bazár csakis honi anyagból van alkotva, és a bódék tiszta japán stílusban vannak tartva, e keleti bazárt egy mesterséges farácszat veszi körül, az udvar hátsó részét egy kert képezi, melyet egy kis patak fut át; két bálvány imola, egy remek híd e nemzet kitérő építési tehetségéről tanuskodnak.

Mi ez épületnek még festőibb színt kölcsönöz, az főleg a nélkülözhetlen és Japánban nagyban divó aranyhal-zászló; hatalmas rudakon óriási vászon halak himbálódznak, melyek, valahányszor kedvező szél fúj, felfújják magukat és a légből a legbizarrabb mozdulatokat tesznek.

Marko Poló Japánt a halak hazájának nevezte; e ezimeket Japán teljesen megérdemli, csakugyan a halak alatt nem élő lényeket, hanem ilyen vászon- vagy papírból teremtett állatokat értve.

A japáni nép jellemére nézve a kelet legbarátságosabb és műveltebb népe.

Valaki nagyon találó megjegyzést tett, midőn a japánusokat a kelet francziáinak, a kínaiakat pedig a kelet — poroszainak nevezte. Ha mindjárt — omne simile claudicat, úgy mégis sok igazság rejlik e megjegyzésben.

Ha valaki a japáni osztály terméit átjárja, kellemesen fog meglepetni azon egyszerű és szimmetrikus arrangement által, mely e népnek oly kiváló és jellemző oldala. Hol mi európaiak tárgyaink kiállításánál főképen ezek teljes reprezentációját tűzzük ki czélunkul, ott a japánus e reprezentációt bizonyos symbol alakjába öltözteti.

S hányan voltak már a japáni osztályban, hányan bámulták az itt kiállított pompás porcellán vázákat, urnákat, tükörtiszta fémeket; de kevesen figyeltek a kiállított tárgyak rendezésére, az alakokra, melyek oly csodásan vannak összeállítva.

A többek között: az itt kiállított japáni dohánylevelek rendszeres összeállítások mellett, a távolból tekintve, egy mythologikus madár alakját ábrázolják.

Ezzel szemben japáni képek vannak kiállítva; azonban kinek jutna eszébe, hogy e képek ismét valamit ábrázolnak, t. i. egy vitorlás hajót.

Ily csekélynek látszó dolgokban manifestálja magát leghűbben ez érdekes és értelmes nép szelleme.

Azonban kezdjük meg sétánkat a japáni termekben. A japániak ép oly nagy mesterek a porcellán és selyem gyártásban, mint rokonai a kínaiak. Sőt több tekintetben ezeket felül is mulják; az itt ki-

állított művek bámulatra ragadják a szemlélőt mestertelenségükre és főleg árakra nézve; egy óriási váza ára ugyanis 5000—6000 ft.

Daczára e magas áraknak legjobb keletjük van e tárgyaknak; főleg angolok, németek és francziák képezik a vevők nagyobb részét.

Az itt kiállított porcellán edények Japán különféle tartományaiából származnak; a kékfestettek Hysenből, Szuma a finom mázu (glazur) és aranyozott edényekkel tündöklők, a vörös alapuak Canganból valók, míg a híres vörös és aranyozott vázák Japán egykori fővárosában Kjotében gyártatnak. A japáni épületeket számtalan modellek remekül ábrázolják; itt látunk egy barátságos fa-épületet, mindenfelől felszerelve, e laknak neve Hamayoten, és lakásul szolgál a mikado vendégeinek; mellette egy más épület, neve Jaschiki, mely annyit jelent mint fejedelmi lak.

Japánnak valamennyi nyilvános és magán épületei fából vannak, e fának kellemes illata van, mely 20 lépésre elámulja egy ily épület közelét.

Két óriási tárgy különös benyomást tesz a szemlélőre, az egyik egy hatalmas dob „daidaiok” melylyel a hívők egy bizonyos imaházban — nevét elfeledém — áhitatra buzdítottatnak; a másik egy óriási fő, a legnagyobb az egész világkiállításán; e fő, melynek szerencsés tulajdonosa bizonyos Kamakura nevű bálvány szobor, Yokohamából való; az egész zöld színű, a göndörhaj és franczia szakál a la Henry quatre korom fakete.

(Folyt. k...)

Ugyan e napok alatt érte a választmányt azon kellemes körülmény, hogy az ugyan ezen ügyben működő s.-sz.-györgyi választmány összeolvadva a k.-vásárhelyivel az általa gyűjtött adományokat ennek rendelkezése alá bocsátotta. r. l.

Összekötetésben e levéllel két hirdetést hozunk a t. cz. közönség tudomására.

— A háromszéki leányárvaház javára kisorsolás végett báró Szentkereszty Stephanie ő nagysága által ajándékozott olajfestvény a folyó hó 7—11-ki napokon K.-Vásárhelyre rendezett tárlat alkalmával kisorsoltatván, azt a 109-ik (egyszáz kilenczedik) sorsszám nyerte el.

Az árvaház-választmányának megbízásából
Nagy Gábor, id. jegyző.

Pályázati hirdetmény.

A háromszéki leány-árvaháznál K.-Vásárhelytől, az árvaházi anya államására pályázat hirdettetik.

Fizetése: Ruházaton kívül teljes ellátás és 150 frt. o. ért. kész pénz, mely most csak az első évre állapítottatik meg azon megjegyzéssel, hogy fizetése jövőre az árvaanya képessége és az intézet pénzereje szerint javíttatni fog.

Kötelesség: Most 6 árvát felügyelni, azokat nevelni, az árvaházat rendben tartani, árvaházi naplót vezetve minderről a választmányának számolni.

A pályázni kívánók folyamodásukat f. hó 25-ig küldjék be Nagy Gábor, városkapitány urhoz K.-Vásárhelyre.

Az államást folyó év október 4-én kell elfoglalni.

K.-Vásárhelyt, 1873. szept. 12.

A választmány.

K ü l f ö l d.

Spanyolországban Castelar új kormányt alakított, mely a legerélyesebb politika követésével óhajtja az országot pacificálni.

Spanyolországban az ügyek élén ismét Castelar áll. Az új kormány következőleg alakult: Castelar elnök tárcza nélkül, Carvajal külügy, Gilberges igazságügy, Podregal pénzügy, Cervera közmunkák, Bruga hadügy, Oreiro tengerészet, Meissonave belügy és Solar gyarmatügy.

Castelar a foederatív-köztársaságot képviseli, azonban első sorban a haza egységét is. Ő kárhoztatja a demagógiát és a carlisták elleni harcban a szabad-elvűek gyámolítását kéri.

Egy császári pátens az osztrák reichsrath alsó házában feloszlatását kimondja, az új egyenes választásokat elrendeli s az új reichsrathot november 4-kére összehívja.

Constanzban az ó-katholikusok delegáltjainak gyűlése elhatározá, hogy az összes keresztény vallásfelekezetek egyesülésének létesítése végett albizottmányok állíttassanak fel.

Római hírek szerint tárgyalások folynak, hogy Vilmos császár a kiállítás megtekintése után Romában az olasz királyt meglátogassa.

Hága, szept. 15. Az országgyűlés ma nyitott meg trónbeszéddel, mely az általános és a pénzügyi helyzetet kedvezőnek mondja; hangsúlyozza az idegen hatalmak rokonszenvét az indiai bonyodalmak alkalmából; és bejelenti, hogy Atschin ellen a háboru erélyesen fog folytattni.

A hollandus Lynden cabinet, mely nem rég alakult, határozott ultramontán jellemmel bír. 5 tagja conservatív, kettő pedig ultramontán.

Viktor Emánuel 17-én érkezett Bécsbe, 22-én utazik Berlinbe.

Madrid, szept. 16. A cortes elfogadta azon indítványt, hogy a halálbüntetésre vonatkozólag a haditörvények állíttassanak vissza.

Székely ügyek.

— Bankagitatjo a Székelyföldön. Sepsiszent-Györgyről írják, hogy Háromszéken a bankkérésben nagy népgyűlések vannak s addig is faluról falura jár egy felirat, mit a nép a sepsi-miklósvári kerületben lelkesen ir alá.

— Az erdélyi r. kath. status igazgató tanácsa

a cs.-somlyói gymnásiumhoz Lakatos Izrael s Szabó Istvánt; a m.-vásárhelyi gymnásiumhoz Szentpéteri Jánost; a sz.-udvarhelyi gymnásiumhoz Jánosi Pétert, s Pfalcz Károlyt nevezte ki; a tornatanítás vezetésével Móricz Gyula ottani tanárt bizta.

— A zágoni birtokosok sept. 11-iki gyűlésükön tiltakoztak a „Pester Lloyd“-nak a „Nemere“ utolsó számában is megjelent azon hire ellen, mely szerint a vitás havasok Románországhoz tartoznának. Az erre vonatkozó jegyzőkönyvet közölni fogjuk.

— A csik-somlyói r. k. 7-ik osztályu gymnásiumnál, az 187³/₄ tanév kezdetével, a 8-ik osztály is beállíttatik.

— A sz.-udvarhelyi ref. főtanodánál az 187³/₄ évi tanítás kezdetét fogja venni folyó év october első napján és szünet nélkül tart karácsonyig.

— A k.-vásárhelyi ipari szakosztálylyal megtoldott felső népiiskolához az ipartani tárgyak és természetrajz tanítói állomására a pályázatok a hivatalos lapban közzé vannak téve.

V e g y e s.

— A Királyföld rendezésére vonatkozólag A „Herm. Ztg“-nak következőket írják Budapestről, sept. 1-ről. A medgyesi gyűlésen létrejött megállapodások, illetőleg, a mult százsz nemzeti egyetem fölterjesztésének sorsa, mint megbízható forrásból értesülök, előlegesen a belügyminister asztalán már eldöntve fekszik, és pedig oly értelemben, mely az említett m. évi decz. 16-án kelt értekezési jegyzékben kifejezett vára-közásoknak, reményeknek, óhajoknak és követeléseknek megfelelni épen nem alkalmas. Csak azt jegyzem meg, hogy azon kérdés, vajjon a Királyföld ősi történelmi összefüggésben, azaz: a Brassó és Besztercze vidékeivel, mint politikai egész vagy öszmunicipium továbbra is meghagyandó-e, a municipiumok kikerekítésére vonatkozó ministeri törvényjavaslat elveihez képest előre is tagadó értelemben döntetett el. Hasonló módon és irányban döntetett el ama további kérdés is, vajjon a királyföldi municipiumok új beosztása tárgyában általában a százsz nemzeti egyetem, mint 11 százsz kerület politikai képviselő-testületnek véle-menye bekérendő-e. Az érintett nagyfontosságú törvényjavaslat befejezésének még ünnepek és vasárnapokon is több órát szentelnek a belügyministeriumban, az erdélyi municipiumok beosztását általában tárgyalták és döntötték el, s a tanácskozásban gr. Szapáry Gyula minister elnöklöte alatt Zeyk Károly államtitkár és Groisz Gusztav miniszter tanácsos vettek részt.

— Ebergényi J. folyó hó 11-én a bécsi tébolydában, hova régebben szállították, a járvány áldozata lett.

— Mazuranics a horvát országgyűlés elnöke banná fog kinevezettni. Ez ügyben táviratilag Bécsbe hívatott.

— A minisztertanács elhatározta, hogy a romániai gabna vám beszédése ideiglenesen felfüggesztessék.

— Szept. elsejéig az egész országban összesen 104,000 embert ragadott el a járvány, most szünik, de helyette a lázak pusztítanak.

— A gör. k. érsekválasztó gyűlés szeptember 7-én megnyilt, miután Vancscavics elnöklöte alatt megtartott az előértekezlet. A megnyitó beszédet az aradi püspök tartá, mire Bologna felelt, mindketten kiemelték az elhunyt érsek nagy érdemeit. Azután megválasztották a 9 jegyzőt; az igazoló bizottság tagjait és a szavazatszedőket.

— Szept. 9-én Ivackovicu aradi püspök, görök-keleti érsek és metropolitává választott 78 szavazattal. Popasu karansebesi püspök 20 szavazatot kapott. Popea vicarius választás előtt visszalépett. — Ivackovicu a mérsékelt román párthoz tartozik.

— A bécsi nemzetközi kongressus, melyben az öt világrésznek legjelesebb szaktudósai vesznek részt, e hó elején nyitott meg Rajner főherczeg és Rokitansky által. A tanácskozások a világkiállítási jury pavillonban reggel 9-től 12-ig, délután 4-től 9-ig kiváló buzgalommal folytattnak. Grósz Lajos kimutatta, hogy a vesztegzárak a forgalmat és kereskedést tönkre teszik, stb. indítványba hozta, hogy 1-ór a szárazföldi és folyókan gyakorolt vesztegzárak haladéktalanul töröltessenek el. 2-or a tengeri vesztegzárak leghosszabb ideje azoknak tökéletes megszűntetéséig három napon állapíttassék meg. 3-or nemzetközi bizottság küldessék ki a vesztegzárak helyett életbe léptetendő rendszabályoknak egy év alatti kidolgozására. Ez indítványt a congressus elfogadta.

A himlőoltási ügyre nézve azt határozta a congressus, hogy a himlőoltás minden államban kötele-

zőleg s hol arra szükség van, kényszer alkalmazása mellett is gyakoroltassék.

A prostitutio szabályozása élénk eszmecserere folytán oly módon állapítottatik meg: hogy az állami felügyelet elkerülhetlen szükséges, és a belgiami törvények általános behozatalának kívánatossága kimondatott. —

— A segesvári tűzoltók e hó 21-én tartják az első nyilvános gyakorlatot. Ez alkalommal a Szebeniek és Brassóiak külön vonattal szándékoznak Segesvárra menni.

— Kossuth két levelét közli a „Hon“; melyeket a nemeslelkü nagy hazafi Szathmáry István — volt honvédfőhadnagy s azután eszmadiamester N.-Szalontán — ügyében irt. Az egyik maga Szathmáryhoz van intézve, ki Kossuthot arra kérte, hogy őt a honvédménház bizottmányának felügyelői állomásra ajánlja. — A másik N.-Szalontára Csorvásy Istvánhoz van írva, ki Kossuthot tudósítá, hogy Szathmáry megvakult és most 8 neveletlen gyermekével a véginségnek néz elébe. Kossuth erre a megindulás és legnagyobb részvét hangjan irt levélben felelt, a nemzetet kegyeletre inti a honvédek iránt és Szathmáry számára maga 25 frt küld.

Szerkesztőségünk is gyűjt e célra kegyes adományokat, melyek a brassói magyar polgári körbe egyleti ellenőr Dobrossy István urnak adandók át, hol a szerkesztőség részéről 1 frt van letéve.

Helyi különfélek.

* A román fejedelem viszonzásul a brassói indóháznál rendezett villás reggelért, több brassói polgárt — köztük egy magyart is — megvendégeltetett Sina kastélyában.

* Fischer Antal brassói kefekötő-segéd fiahoz komául kérte a királyt, ki nem fogadta ugyan el a megtiszteltetést, azonban 50 frtot küldött számára, de a nyomozások kiderítették, hogy Fischer nem is nős, s hogy gyermeke házasságon kívül született. Erre a királyi kabinet irodából azon utasítás érkezett a brassói tanácshoz, hogy a Fischernek szánt 50 frt visszatartassék és jótékony célra fordíttassék. A tanács — mint értesültünk — jónak látta a pénzt az ev. leányiskola alapjára ajánlani.

* Dorn német színigazgató jól rendezett társasága, mely utólszor Aradon volt, szombat óta városunkban működik. Következtetve a néhány előadásból, melyet látni volt alkalmunk, élvezetes színi estéket remélhetünk. A bérleti díjak nagyobbak, mint eddig szokásban volt, a számozott helyek mégis nagyobb részt ki vannak bérelve. Figyelemmel fogjuk kísérni az előadások folyamát.

* A nagy circus mult szombat óta több jelentékeny taggal szaporodván, most még érdekesebb előadásokat nyújt a közönségnek, mely meglehetősen számban látogatja a nagy lovárdát, sőt néha egészen be is tölti. Vidékről is láttunk előkelő személyeket. A volo nagyszerű mutatványai a hatól magas nyújtókon, a japán Cotacky kezei és lábai ritka ügyessége, a tüzet evő és kardot nyelő török, a többi tagok különféle ügyes testgyakorlatai megérdemlik a megnézést.

A szoros értelemben vett lovárdai productiok azonban nem eléggé változatosak, leszámítva azt, hogy a varietas kedvéért Almasio k. a vasárnap a lóról leesett és jelentékeny sérülést szenvedett.

Szeretjük a circusban látni az ember testi tehetségei tökélyeit, az alak kecses szépségeit, de nem kedveljük a tulságos vakmerőséget és a torzítást.

A circus belseje nemzeti színü lobogókkal van díszítve, a többi kellékeknél is gyakori a nemzeti szín, a zenekar is hallattat néha magyar nótákat.

Pollák & Herrmann könyvnyomdájában felvétetik két tanuló, ki magyarul és németül tud és iskolai ismeretekkel bír.

Egy uri család, melynél már több német fiu van, kosztba vesz egy magyar tanulót.

Szerkesztői mondanivalók.

A „Nemere“ szerkesztősége és kiadóhivatala Szt. Mihály napjáig a halpiacson 97. sz. a. van. — Helybeli előfizetőink sziveskedjenek lakásukat nálunk felírni, mivel a jövő évnegyedben házhoz küldjük a lapot. — A „Nemere“ szerkesztője lapja érdekében Pestre utazik; pár napi távolléte alatt Csia István tanár ur lesz szives a szerkesztői ügyekben intézkedni. — F. J. urnak. A székelly cselédség ügyéről Brassóban (folytatva ide vonatkozó cikkünk) közelebbről beszélni fogunk. — D. M. Pest. Körülbelül hétfőn fenn leszek. M. J. Mért nem ír?

Kiadó-tulajdonos és fel. szerkesztő: Herrmann Antal.

Pályázat.

Haraly községben a községi iskola tanítói állomására az 1873-ik és 1874-ik tanévre az iskolaszék által pályázat nyitattik.

Evi járandósága készpénzben 300 frt., természetben lakása, és pedig 2 szoba, 1 kamara, 1 konyha, 1 pincze és 800 négysz. öl gyümölcsös és veteményes kert.

A pályázni kívánók erkölcsi bizonyítvány, és oklevéllel felszerelt sajátkezűleg írt folyamodványokat folyó év **september 20-áig** a községi iskolaszék elnökségéhez küldjék be.

A megválasztott egy évi próbaidő után nyer végleges megerősítést.

Haraly 1873. július 17-én.

Az iskolaszék megbízásából:

Finta József,
elnök.

Finta Ferencz,
jegyző.

Burchez Henrik FINEVELDÉJE BRASSÓBAN.

Ezen intézet, mely **szép és egészséges** helyen fekszik, a növendékeknek alkalmat nyújt a nyilvános tanodákban tanult tárgyakon kívül a **német és francia** nyelvekben, ugymint a **zenében** való teljes kiképzésre. Rendszeres **tánc- és torna-tanításban** is részesülnek. Oly növendékek, kik iskolai tanulmányaikban gyöngék, **magánoktatást** nyernek. Képzett, alkalmas **tanerőkről** gondoskodva van.

Az intézet mindent megtesz a növendékek helyes fejlesztése és kiképzésére. Tantervek ingyen. — Az intézet a várutczában 239 sz. a. van. 5 2—0

JEAN NÁNDOR

tisztelettel jelenti, hogy üzletét a nagyutcából a r. k. plébanusi épületbe

Klastromutcza 5. sz.

tette át. Ajánlja magát minden szakmájába vágó megbízásnak **legpontosabb teljesítésére**, ugymint jól ellátott, nagy választéku készletét

6-10

kabát-, nadrág- és mellény-kelmékből.

Járó János,

könyvkötészete Brassóban.

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására hozom, hogy valamint jól berendezett könyvkötészetemben mindenféle

könyvkötőmunkák

illendő árért a lehető leggyorsabban elkészítettnek, épen ugy mindenféle alsóbb osztályu **népiskolakönyvek, imakönyvek** a legkisebbtől a legnagyobbig, egyszerű és finom kötésben, nemkülömben **írószerek**, u. m. réztollak, tolltokok, írónok, kőtáblák, tollkések és más apróságok mérsékelt áron kaphatók.

Továbbá két, legalább négy elemi osztályt végzett tanuló különféle feltételek mellett elfogadok.

Uj nyomda Brassóban!

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására hozzuk, hogy

POLLÁK ÉS HERRMANN

ezég alatt

BRASSÓBAN

ujjonnan berendezett **nyomdai üzletünket** megnyitottuk, és minden e szakba vágó munkák elkészítésére ajánlkozunk.

Alkalmas munkaerőkkel, új gyorssajtóval, a legujabb alaku kiválóan csinos betűkkel, jó és szép papírral rendelkezvén, minden megrendelés pontos, gyors, izléses, és jutányos áron való teljesítését ígérhetjük. Kisebb fordítások és fogalmazásokat ingyen eszközölünk, hivatalos nyomtatványokat postadíj-mentesen küldünk be.

Az üzlet szellemi részét a „Nemere“ szerkesztője **Herrmann Antal** vezeti, ki is a nyomtatványok szövegének hibátlanságáról kezeskedik. A technikai részt jőnevű gyakorlott nyomdász **Pollák Mór** kezeli.

Üzlethelyiségünk ideiglenesen a **Halpiacson 97. sz. a. van**, Szt.-Mihály napjától kezdve teljesen berendezve leszünk a **Halpiacson 311. sz. a.**, a **Zlatko-féle házban**, hol **Herrmann Antal** irodája is leend.

Brassó 1873. szeptember hó 1-én.

Pollák és Herrmann
nyomdatulajdonosok.

1)